

Keith Brooke

DOKTOR COX

Po tvořivém úsilí, které vložil do Dvaceti tisíc mil pod mořem, Verne jako by na nějakou dobu usnul na vavřínech. Nebyl však o nic méně plodný. Dokončil pokračování románu Ze Země na Měsíc s názvem Do Měsíce (1870) a krátký román, inspirovaný plavbou na parolodi Great Eastern, Plovoucí město (1871). Jeho dalším počinem byl román Dobrodružství tří Rusů a tří Angličanů (1871/1872), který byl nevýrazný podobně jako jeho název. V angličtině je znám také jako Measuring a Meridian (Měření poledníku) - právě o to se totiž šestice hrdinů pracně pokouší. Verne začal pracovat na dlouhém románu z prostředí polárních oblastí severní Kanady - Země kožešin (1872/1873).

Uprostřed toho všeho Vernovi zemřel otec a Verne jako by potřeboval útěchu. Napsal tedy humoristickou povídku Doktor Ox (1874). Quiquendone je ospalé městečko, kde se nic neděje a městská rada se ze všech sil snaží nečeřit vodu. Doktor Ox chce městečko rozhýbat, a tak ho zaplaví čistým kyslíkem a pak zpovzdálí sleduje následky. Toto dílko bylo satirou na nudné a zpohodlnělé lidi, kteří zpomalují pokrok vědy. Keith Brooke v následující povídce kráčí ve Vernových šlépějích.

Kapitola první, o tom, že nemá cenu hledat sídliště Sunny Meadows, a to ani na nejlepších mapách

Sunny Meadows? Pchá! Tyhle kecy o Sunny Meadows si strčte někam. Je to díra. Nehleďte ji, je to ztráta času, fakt nestojí za to. Samozřejmě si můžete na Vizoru otevřít mapu a na Sunny Meadows juknout, ale jen byste plýtvali energií. Je to jenom rozlezlé sídliště naplacato. Najedte si obrázky ze satelitu a uvidíte totéž: Sunny Meadows se vůbec ničím neodlišují od jakéhokoli jiného místa. Prostě existují, i když na jejich existenci víceméně nikomu nesejde. GPS je najde: tyhle Sunny Meadows i všechny ostatní, co jich na světě je: vyhledejte je na Routemasteru a hodí vám to asi osm výsledků: v ústí Temže, u dálnice M₄, u Coventry, u Hemel Hempsteadu...

Jestli mi nevěříte, tak si tam zajedte (nikdo tam nejezdí, nemá to cenu). Sedněte do auta a jednoduše se do těch překrásných Sunny Meadows vypravte. Nejspíš ani nepoznáte, že už tam jste, protože vypadají úplně stejně jako sousední čtvrti, všude jenom drive-through produktovody rychlého občerstvení a identické domky podél silnice. Auto můžete nechat na parkovišti u Wal-Martu. Nikomu to nebude vadit. Nikdo tam stejně nechodí od té doby, co do Sunny Meadows přišel NutriMent UK a začal lifrovat objednávky rourami přímo do domů, takže kdo nechce, nemusí už ani zvedat svoji tlustou prdel.

Sunny Meadows nebyly vždycky Sunny Meadows. Sunny Meadows vlastně donedávna vůbec neexistovaly, jenže sídelní kaše má ve zvyku kynout a plodit podobná místa. Dřív než Sunny Meadows vznikly, se tomu kolem říkalo „průmyslová zóna určená k revitalizaci“: opuštěné skořápky starých továren a skladů, hektary mrtvého asfaltu a betonu, pár ubohých trsů ostružin a kopřiv tam, kde to kontaminovaná půda dovolila. Teď je tu všechno jinak: dnes se tady moderně bydlí a lidi jsou tu celkem vzato spokojení.

Moderní život je tady většinou automatizovaný, jako všude jinde: sny rané science fiction z masa a kostí, nebo spíš z kovu a plastu. Nemusíte chodit ven, protože všechno, co potřebujete, přijde samo, když si počkáte. Ti, kterým se dostalo toho dvojsečného požehná-

ní, že se živí prací, většinou pracují doma, kdežto většina lidí žije ze zděděných akcií plně automatizovaných továren, virtuálních obchodních družstev a jiných obskurních finančních konstruktů. Tahle ekonomika je vratká, sestává z mnoha pater pečlivě seskládaných karet a zatím nikdo nepřišel na to, do které karty cvrknout, aby se celá stavba - báác! - zřítla.

Co si v tomhle světě zděděné zahálky počít? Někdo se rozhodne studovat umění nebo tříbit svou schopnost rozjímat a zabývat se filozofickými hádankami, které úpěnlivě volají po rozluštění. Jiní pracují na své fyzické kondici nebo cestují, aby spatřili všemožné divy moderního světa (ne všude je totiž taková nuda jako v Sunny Meadows).

Většina ale čumí na věčko.

Sedí na gauči, produktovod NutriMentu mají hned po ruce a před sebou tři, čtyř nebo i pětimetrovou obrazovku Vizoru. Sedí a čumí. Populární kanál je *Bud a Suze*: nonstop můžete sledovat tenhle věčně kontroverzní pár, jak vtipkuje a směje se ve svém tucetovém bytě, čumí na věčko a prudí známé přes kámochat. Můžete prudit známé přes kámochat a přitom se dívat, jak Bud a Suze dělají ve věčku přesně totéž. Všechno se ovládá hlasem, takže stačí křiknout na Trishe nebo Asifa nebo Jeremyho a pokud jsou on-vé, vyskočí u vás i u nich okno kámochatu - a už můžete prudit. Můžete zařvat i na Buda a Suze, tak jako dalších čtyřicet milionů řvounů, a váš příspěvek bude prověřen a zadán do generátorů scénáře, které řídí život vašich dvou idolů.

Samozřejmě je toho víc, ne jenom *Bud a Suze* - ti jsou tam sice nonstop, ale vy na ně těžko můžete zírat celou dobu, protože si musíte udržovat rozhled. Můžete přepnout věčko na jiný kanál hlasovým povel, který jste si přednastavili. *Cvak*, a díváte se na vědomostní soutěž: Ve kterém rodinném kvízu vítěz *Pouličního šlágru* Davey Bruce vyhrával tři dny za sebou a pak špatně odpověděl na poslední otázku a o všechno přišel? *Cvak*, a jste na nějakém červeném kanálu, před očima máte anatomii zvětšenou na čtyřmetrové obrazovce, takže vám pár vteřin trvá, než pochopíte, na kterou část těla se díváte. *Cvak*, zvířata, samé chlupy a zuby - to musí být někde hodně, hodně daleko.

Sunny Meadows? Ale no tak... proč byste jezdili do Sunny Meadows, když můžete takhle žít, kde se vám zachce? Proto do Sunny Meadows nikdy nikdo nejezdí.

Výjimkou je samozřejmě doktor Cox a jeho bystrý mladý asistent Gideon Ott. Ti přišli do Sunny Meadows před pár měsíci, ale nikdo si toho nevšiml, aspoň ze začátku.

Kapitola druhá, v níž Maddy a Nicholas rozmlouvají o záležitostech města a Maddy nepatrně změní polohu

Maddy Wheatfenová seděla se zkříženýma nohama na gauči. Ten sice nebyl tak výhodně umístěný jako křeslo, jenže křeslo jí v poslední době padlo až příliš dobře jako ulité. Už několik týdnů se chystala něco s tím udělat: přestavět nábytek, aby měla dokonalý výhled z gauče, nebo aspoň natočit věčko tímhle směrem. Jednou to podnikne. Není kam spěchat.

„Vyser se na něj!“ zařvala na třímetrovou obrazovku. Pak si uvědomila, že její slova připouštějí více výkladů, a protože příkazy generátorům scénáře zadávala vždy svědomitě, opravila se: „Chci říct, odkaž ho do patřičných mezí. Vždyť je to hovado, naprostej debil.“

Tak. To ho naučí. Maddy měla radost. „Hej, Nicholasi,“ zavolala a na obrazovce vyskočil kámochat. Zamrkal na ni její dobrý přítel Nicholas van Pommel.

„Ahoj, Maddy,“ řekl. Na pár minut se odmlčel, jako by vážil slova. „Sluší ti to,“ řekl nakonec.

Maddy sáhla do produktovodu NutriMentu pro karamelovo-smetanový koktejl, dlouze usrkla a olízla si hustou směs ze rtů. „Tobě taky,“ řekla.

Nicholasovy oči nehleděly z okna kámochatu přímo, takže Maddy poznala, že sledují něco na věčku. Usrkla ještě jednou.

Nicholas byl v obecním výboru. Maddy byla ráda, že aspoň jeden její věčkový kámoš je Někdo. Když se objevily závažné problémy, dokonce s ní o nich hovořil. O otázkách, které je třeba vyřešit. Většinou se shodli, že záležitost lze bez obav odložit. Ono to nějak vyšumí.

A jestli je to důležité, vrátí se to na pořad dne. Ráda si říkala, že s Nicholasem tvoří dobrý tým: městský Někdo a jeho jednočlenný reprezentativní vzorek. I ona mu ráda vyprávěla o svém světě. „Zařvala jsem na Buda a Suze,“ sdělila mu.

Seděli společně v nepřítomném tichu.

„Řekla jsem Suze, že Bud je naprostej debil.“

Nicholas přikývl.

„Díváš se na ně?“

Zavrtěl hlavou. „Jen občas,“ řekl.

Teď přikývla pro změnu Maddy. „Už jsi na ně někdy řval?“

Zavrtěl hlavou.

Dopila koktejl a řekla si o další. NutriMent vychrlil její objednávku během pár vteřin. Uvědomila si, že ji brní noha od toho, jak si na ní sedí. Ještě si úplně nezvykla na novou pozici na gauči. Napadlo ji, že zvládnout velký prostor je svým způsobem těžší než se vypořádat s příliš těsným. Bude se muset pohnout. Ale ne hned, mějte pár minut strpení.

„Ten Bud je debil,“ řekl nakonec Nicholas.

Maddy přikývla. Plně se svým přítelem souhlasila. Pozorně se na něj zadívala, na jeho zplihlý ježatý knír, na záhyby kůže pod očima, na smutné psí oči. Kdyby Maddyina matka před třemi lety nezemřela, řekla by své dceři, že mohla dopadnout mnohem hůř. Měla by pravdu: Maddy mohla dopadnout mnohem hůř.

„Jo,“ řekla. „Je to debil.“

Nastala další dlouhá odmlka.

„Ten nadjezd u Queensbury se prý trochu houpe,“ pronesl Nicholas.

„S tím by měl výbor něco udělat,“ navrhla mu Maddy.

Nicholas se ošil a poškrábal se někde pod oknem kámochatu. „Hmm,“ přisvědčil, „měla by to být samozřejmě prioritní záležitost. První v pořadí.“

„Opravdu doufám, že to někdo nadnese,“ řekla Maddy a pochvalovala si to těžké břímě komunální správy. „Jinak ten nadjezd časem spadne.“

„Hmm,“ zamyslel se Nicholas. „Musíme samozřejmě projednat i jiné otázky - například stav hasičské služby. Když si s tím nepospíší-

me, může shořet nějaká budova. Ale nadjezd by měl mít hned druhou nejvyšší prioritu. Pokud mezitím nespadne. Doufejme, že neshoří...”

Maddy si uvědomila, že jí noha úplně zmrtvěla, což je naprosto neomluvitelné, když se projednává něco tak důležitého, jako je usnesení o tom, že něco bude muset udělat, jen co se vyřeší všechny ostatní záležitosti. Je to důležitá práce. Ale dělat ji takhle... naklonila se na stranu a hned toho zalitovala, protože v původně mrtvé noze ji bolestivě píchlo. Znovu se posunula a natáhla nohu na gauč, aby jí odlehčila a už si na ní nesesedla. Tak, teď je to mnohem lepší. Na tuhle polohu si brzo zvykne. Možná bude muset jen trochu pootčit věčko.

Kapitola třetí, v níž nepozvána vpadne Tracy a vyvinuté řepě Maddy dělá křena

Na Maddyino věčko se přikámošila Tracy. Ta sice nebyla Maddyin kámoš, ale když Maddy zavolala Nicholasovi, Nicholas ji pozval do trojky, protože by bylo nezdvořilé, kdyby mluvil jen s ní a zanedbával Maddy. Takže Maddyina obrazovka pípla a ohlásila virtuální přítomnost Tracy Wordsworthové hned pod Nicholasovým oknem kámochatu.

Tracy byla o dobrých deset let mladší než Maddy, které už bylo huhlycet huhly, a vážila hodně pod sto kilo, což byla podle Maddy jednoznačná nespravedlnost. Měla krásné zuby, plné rty a dlouhé černé vlasy, které se vlnily právě tak, aby jí opravdu hezky rámovaly obličej. Byla osobní asistentkou Nicholase van Pommela. Maddy se na Tracy usmála a doufala, že ani ona, ani Nicholas nezaslechnou, jak skřípe zuby.

„Nicholasi,“ řekla Tracy holčičím hlasem, „tomu nebudeš věřit, došlo ke rvačce!“

Maddy viděla, jak Nicholas zbystřil, zaostřil pohled přímo do okna kámochatu a o pár milimetrů povytáhl jedno obočí. Takhle pozorného si ho Maddy pamatovala naposledy u finále *Čí je to snídane?*

„Ke rvačce, říkáš?“ V Sunny Meadows se nikdy nikdo nerval, kromě výrostků na ulici, ale ti se nepočítají, protože rozstříkovače nálady z obchodáku je snadno udrží na uzdě.

„No... vlastně to nebyla přímo rvačka,“ řekla Tracy. „Spíš výměna názorů. K fyzickému napadení nedošlo. Ale na zvýšené hlasy ano. V domě doktora Coxe. Na prezentaci.“

Aha, na prezentaci. Doktor Cox koupil místní franšizu společnosti NutriMent UK a navrhl pár zásadních vylepšení systému obsluhy domácností. Dnes odpoledne ve svém domě na druhém konci Sunny Meadows předváděl svůj systém několika vybraným hostům. Nicholas byl samozřejmě taky pozván, ale odložil rozhodnutí, zda se zúčastnit, či ne, na později, a pak... zkrátka pak už bylo pozdě, což, jak se ukázalo, bylo asi jenom dobře. Výměna názorů... takové věci se v Sunny Meadows neděly, byla to klidná čtvrt, kde se vlastně nedělo vůbec nic.

„Jde o pana Greena a pana Darleyho. Trochu vypěnili. Stalo se to po ochutnávce. Došlo mezi nimi k rozepři. Bylo to velmi nepěkné.“

Maddy věděla z toho, co jí Nicholas prozradil o poměrech na výboru, že takové chování není oběma pánům vůbec podobné. Přemýšlela, co se za tím skrývá.

„Děkuji, Tracy. To bude prozatím všechno.“ Nicholas zabloudil očima zpátky k hlavnímu oknu věčka, ale události ho očividně rozrušily. „Projednával jsem s kolegyní naléhavou záležitost.“

Tak ona je kolegyně, jo? To musí být nádhera. Tracyino okno zmizelo.

Naléhavou záležitost...

„Ten Bud je ale debil,“ řekla Maddy.

Nicholas po dlouhé pauze přikývl. „Ano,“ přisvědčil, „to teda je.“

Kapitola čtvrtá, v níž Maddy a Nicholas navštíví doktora Coxe a ukáže se, že ten dobrý muž možná není takový, jaký se zdá

Kdo byl vlastně ten člověk, který si říkal doktor Cox? Popravdě řečeno, byl to tak trochu exot. V době, kdy stačí jen tak sedět a svět za vámi přijde sám, doktor Cox chodil ven a dělal rozruch.

Byl to muž činu. A taky myslitel – na poli vědeckého bádání dokonce jeho hvězda zářila ze všech nejjasněji. Psal eseje pro Královskou společnost a publikoval v předních světových časopisech: zabýval se nezvykle širokým spektrem oborů od fyziologie přes psychologii a sociologii až po logiku a telekomunikaci. Studoval na nejprestižnějších ústavech a oponoval nejvěhlasnějším vědcům své doby – někteří komentátoři ho dokonce označili za nejrevolučnějšího myslitele svého věku. Každý pozorovatel, který je obeznámen s doktorským životopisem, by považoval jeho současnou funkci ředitele pobočky NutriMentu v Sunny Meadows za ústup ze slávy. Dotyčného pozorovatele by ovšem vůbec nepřekvapilo, kdyby se dozvěděl, že doktor Cox se ujal tohoto postu proto, že chce vylepšit a zdokonalit systém nebo dokonce že pojímá své působení jako velký experiment, o němž si se svým schopným asistentem Gideonem Ottem vede podrobné záznamy.

Doktor Cox byl středně vysoký a měl by i středně silnou postavu, nebýt mírného sklonu k přejídání. Právě seděl za širokým dubovým stolem a bral si ze stříbrné misky další žužu. „Výborně, Gideone, výborně!“ pronesl a ukousl čtvrtinu bonbonu. „Tihle obyvatelé Sunny Meadows, jak víme z předběžné studie, jsou ti nejnudnější, nejtupější a nejlínější lidé v zemi. Na žebříčku čínorodosti stojí někde mezi mořskou houbou a korálem. A přesto je moje malá ukázka změnila! Hádali se a hašteřili. Dokonce vyjadřovali jakési názory! Viděli jsme první vlnku na širé klidné hladině.“

„Slyšel jste Darleyho a Greena?“ zeptal se mladý Gideon.

Doktor přikývl. „Nikommu se nic nestalo,“ řekl. „To, že se tihle dva, kteří se obvykle nacházejí ve stavu blízkém kómatu, málem poprali, je zajímavý výsledek, navíc v tak rané fázi hry. Asi bychom měli překontrolovat vstupní data.“

Asistent souhlasně svěsil hlavu.

Doktor Cox na něj mrkl. „Myslím, že je čas rozšířit pokusnou oblast,“ prohlásil. „Měli bychom se odvážit do veřejného prostoru. Jen si to představte, Gideone – jestli to takhle půjde dál, změníme svět!“

Gideon se na něj usmál. Oba měli zjevně velkou radost z toho, jak se věci vyvíjejí.

To Maddy Wheatfenová taky. Opravdu velkou radost! Zrovna v tu chvíli se totiž chystala osobně doktora Coxe navštívit. Včera večer, po víc než hodinovém kámochatu s Nicholasem, během něhož každý pronesl asi pět šest vět, Nicholas zničehonic ožil. Elegantně si olízl z prstů smetanu - právě totiž spořádal obrovský dort z produktovodu NutriMentu - upřel na Maddy pohled a pravil: „Zkonfrontujeme ho! To je ono.“

Zaskočená Maddy zoufale zapátrala v paměti, co kdo naposledy řekl. Koho zkonfrontovat? Proč? Jak? Vzdala to a jednoduše přikývla. Považovala to za nejlepší reakci.

Za pár minut Nicholas dodal: „Ale asi až ráno. Koneckonců, nic se nesmí uspěchat.“

Když se Maddy nakrucovala před zrcadlem a přemýšlela, co všechno si musí vzít s sebou - kartu ode dveří... hm, víc už asi nic - zdálo se jí, že na to přece jenom jdou moc zhurta, a zjistila, že je to příjemný pocit. Nevzpomínala si, kdy naposledy viděla Nicholase v reálu. Olízl si rty, aby je navlhčila, protože si pamatovala, jak je špulí krásná Tracy.

Vyšla ven.

Slunce jasně svítilo. Příliš jasně. Vzduch se hýbal a voněl jinak. Všechno bylo jakési... nespoutané. Kdy vlastně naposledy někoho *viděla*? Nejistě stála na prahu. Myslel to opravdu takhle? Možná že Nicholas chtěl zkonfrontovat toho, koho chtěl zkonfrontovat, přes věčko. Věděli jste, že se lidem na kámochatu nemusí říkat kámoši? Změnit popisky je hrozně jednoduché, takže někdo může být kámoš, jiný zase otrok, idol nebo podčlověk. Možná Nicholas chce toho člověka zkonfrontovat přes okno „úhlavní nepřítel“? Včera večer byl Nicholas v okně „drahoušek“ - ne že by o tom věděl.

Ale ne. Vyjádřil se celkem jasně. Chtěl, aby ho Maddy vyzvedla osobně.

Ráda řídila auto, ale téměř si nedokázala vzpomenout, kdy řídila naposledy. Líbil se jí ten pocit moci, pocit odpovědnosti. Ráda dělala něco pořádného a účastnila se dění, místo aby se jen dívala. Její auto vyjelo z garáže a otevřelo dveře. „K domu Nicholase van Pommela,“ poručila mu Maddy, když si sedla na místo řidiče. Jakmile se auto rozjelo, uvelebila se tak, aby měla víc místa. Přemýš-

lela, jaké by to asi bylo, kdyby musela sama točit volantem, šlapat na plyn a dávat pozor na cestu, a to všechno najednou. Nedovedla si to představit. Není divu, že dřív lidé museli projít výcvikem, než směli řídit.

Brzy k ní přisedl Nicholas. „Děkuju ti, Maddy,“ hlesl. „Jsi moc hodná.“

Doktor Cox bydlel v domě, který byl mnohem starší než všechny okolní domy. Dost možná tam stál ještě před érou Sunny Meadows. Vystoupili a Maddy poslala auto zaparkovat. Coxovy vstupní dveře nereagovaly na jejich hlas, ale visel tu, poněkud nakřivo, masivní zvonek. Nicholas na něj ukázal bradou a zeptal se: „Co myslíš, máme zazvonit?“ Maddy pokrčila rameny. To můžeme, říkala si, ale je to určitě správné rozhodnutí? Co když je tam jen na ozdobu a dveře se otevírají nějakým důvtipnějším způsobem?

Než se rozhoupali, dveře se otevřely, objevil se v nich docela pohledný mladík a přivítal je úklonou. Maddy se užuž chystala zavrhnout představu doktora Coxe, kterou si v duchu vykreslila, ale pak zjistila, že před nimi nestojí on, nýbrž jeho asistent Gideon Ott.

„Přejete si mluvit s doktorem?“ zeptal se. „Pojďte za mnou.“

Poslechli.

„Prosím, počkejte tady,“ vyzval je Gideon a ukázal na dvě židle a ták se sladkostmi. Byli v doktorově pracovně.

Seděli a mlčeli, ale nebylo to běžné pohodové mlčení věčkových kámošů. Maddy sledovala, jak se Nicholas občas rozhlédne po místnosti, jak nešikovně drobí cukroví, a poznala, že její přítel... ano, byla si jistá, že její přítel ztrácí trpělivost. Tohle se Nicholasovi vůbec nepodobalo.

Zírala na dveře, jako by tím něco mohla urychlit.

Kde ten pitomec vězí?

Doktor vstoupil do pokoje a omluvil se za zpoždění. Doprovázela ho asistent, ten však zůstal stát u dveří. Doktor Cox vypadal skoro přesně tak, jak si ho Maddy představovala; jak si uvědomila, nejspíš proto, že ho už někdy viděla ve věčku. Byl to koneckonců slavný člověk.

Doktor se posadil za široký stůl. Opřel se lokty o dřevěnou desku a sepnul prsty u špičky nosu. Nakonec řekl: „Ano?“